

руть до уваги. Так, бухгалтерський баланс складається на останнє число місяця чи кварталу, і зміни, які відбуваються на рахунках бухгалтерського обліку на день складання балансу, не беруться до уваги. Аналіз системи бухгалтерського обліку в статистичній доповіді дозволяє вивчити окремі миттєві стани операцій, розглянути фіксовані значення показників у певний момент часу, вивчити інформацію, отримати результати і зробити висновки щодо об'єкта спостереження.

Бухгалтерський облік є великою системою, тобто системою, яку не можна в повному обсязі спостерігати з позиції одного спостерігача в часі й просторі. Система бухгалтерського обліку є підсистемою більш складної системи, а саме — системи управління. Бухгалтерський облік — це інформаційна система, оскільки основним завданням бухгалтерського обліку є збирання, обробка та надання інформації. Крім того, це документальна система, тому що бухгалтерський облік не може функціонувати без документів. Таким чином, бухгалтерський облік — це велика і складна інформаційно-документальна підсистема системи управління.

УДК 657.1:697.1

Лисенко Н. М.,

к. е. н., професор кафедри обліку
підприємницької діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СКЛАДАННЯ РЕГУЛЯТОРНОЇ ЗВІТНОСТІ СУБ'ЄКТАМИ ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг (Нацкомпослуг — НКРКП), своєю постановою від 11.10.2013 № 202 «Про затвердження Правил організації звітності, що подається до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг» запровадила форми звітності для підприємств теплопостачання, централізованого водопостачання і водовідведення та пояснення до їх заповнення.

Ліцензіати у сфері теплопостачання зобов'язані подавати Нацкомпослуг шість форм звітності, зокрема:

- № 1-НКП-тепло (місячна) «Звіт про виробництво теплової енергії та використання енергетичних ресурсів»;
- № 2-НКП-тепло (місячна) «Звіт про транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами»;
- № 3-НКП-тепло (місячна) «Звіт про розрахунки за спожиту теплову енергію та послуги з транспортування теплової енергії»;
- № 7-НКП-інвестиції тепло (квартальна) «Звіт щодо виконання інвестиційної програми ліцензіатами у сфері виробництва, транспортування та постачання теплової енергії»;
- № 8-НКП-ЖКК (квартальна) «Звіт про фінансові результати та виконання кошторису витрат з ліцензованих видів діяльності»;
- № 10-НКП-технічний паспорт тепло (річна) «Узагальнена технічна характеристика об'єктів тепlopостачання (технічний паспорт)».

З точки зору облікового забезпечення показників зазначених форм звітності науково-практичний інтерес викликає форма №8-НКП-ЖКК «Звіт про фінансові результати та виконання кошторису витрат з ліцензованих видів діяльності» (квартальна), яка своїми показниками пов'язана з формою №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

У Правилах організації звітності, що подається до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг встановлено, що показники мають ґрунтуватися на достовірних даних первинного обліку що забезпечує можливість порівняння і контролю даних. При цьому звітність підписує головний бухгалтер і відповідає за достовірність, повноту і своєчасність поданих даних.

Аналіз регуляторної форми звітності ряду підприємств-ліцензіатів сфери тепlopостачання за 2013 рік засвідчив, що:

— ліцензіати не мають повної можливості заповнити низку показників форми №8-НКП-ЖКК на підставі даних обліку та підтвердити їх первинними документами, і відповідно,

— регулятор в особі Нацкомісії не має всіх підстав для об'єктивного порівняння і як наслідок, контролю окремих показників запровадженої звітності.

Серед проблемних питань, що потребують уваги, є такі:

1) відсутність погоджених методичних підходів (порядку) щодо ведення обліку за ліцензованими видами діяльності окремо від не ліцензованих;

2) недостатність пояснень (чітких інструкцій) до заповнення звіту за формою №8-НКП-ЖКК у частині алгоритму (правил) розподілу доходів і витрат за ліцензованими і не ліцензованими видами діяльності, зокрема, в частині ліцензованої діяльності у

сфері теплопостачання та діяльності з надання послуг централізованого опалення та постачання гарячої води. В умовах, коли ліцензіатам не встановлено тарифи на ліцензовані види діяльності, тобто окремо на виробництво теплової енергії, її транспортування і постачання для різних груп споживачів, достовірно оцінити, обліковувати і відобразити в звітності окремо частки доходів немає можливості. Проведений розподіл доходу з єдиного тарифу на підставі економічних розрахунків, а не на підставі виставлених рахунків до сплати, не дає точних даних;

3) невизначеність єдиних методів розподілу загальнопромислових та адміністративних витрат, витрат на збут (постачання) рекомендуються (чи повинні) застосовувати підприємства-ліцензіати в залежності від специфіки їх господарської діяльності, реальної практики, наявного переліку ліцензованих і неліцензованих видів діяльності? Відомо, що чинне законодавство містить множинні норми та тлумачення з цього питання. У разі застосування підприємствами облікової політики за різними нормативними актами, алгоритми розподілу витрат будуть різними і, як наслідок, порівнювати такі показники не логічно, бо це може призвести до помилкових рішень;

4) доцільності включення витрат на покупну теплову енергію до показника витрат ліцензованого виробництва теплової енергії при різних схемах теплопостачання та одночасного надання послуг централізованого опалення і гарячого водопостачання.

Перелічені облікові та інші неврегульовані питання постанови та реальної практики потребують об'єктивних наукових досліджень, розробок з метою їх використання для усунення перелічених проблем та облікового забезпечення складання звітності.

На думку автора, на часі є погодження Нацкомісією спільно з Мінфіном України правил або методичних рекомендацій з обліку доходів, витрат і фінансових результатів за ліцензованими видами діяльності з теплопостачання окремо від інших видів діяльності.

Література

1. Закон України «Про природні монополії» від 20.04.2000 №1682-III, із змінами.
2. Закон України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» 09.07.2010 № 2479-VI, із змінами.
3. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 №1775-III, із змінами.
4. Закон України «Про теплопостачання» від 02.06.2005 №2633-IV, із змінами.

5. Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг (НКРКП), затверджене Указом Президента України від 23 листопада 2011 року № 1073.

6. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку ведення окремого обліку доходів і витрат на підприємствах, які здійснюють виробництво, транспортування, постачання теплової енергії та надають послуги з централізованого водопостачання та водовідведення» від 01.06.2011 № 584.

7. Постанова КМУ «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» від 01.06.2011 № 869, із змінами

8. Постанова НКРКП «Про затвердження Правил організації звітності, що подається до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг» від 11.10.2013 № 202.

9. Постанова НКРКП «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії) від 10.08.2012 № 276.

10. Постанова НКРКП «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами від 10.08.2012 № 277.

11. Постанова НКРКП «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії від 10.08.2012 № 278.

12. Постанова НКРКП «Про затвердження Порядку контролю за дотриманням ліцензіатами ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії), транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, постачання теплової енергії від 10.08.2012 № 284, із змінами.

13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ МФУ від 30.11.1999 №291, із змінами.

14. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Мінфіну України від 07.02.2013 № 73, із змінами.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом МФУ від 29.11.99 р. № 290, із змінами.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом МФУ від 31.12.1999 р. № 318, із змінами.